

Helsingin kaupungin neuvottelu

Aika: 21.1.2022 klo 9.00 – 12.00

Paikka: Teams

Alueen edustajat

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Juha Jolkkonen, toimialajohtaja, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala

Tiina Mäki, hallintojohtaja, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala

Maarit Sulavuori, perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala

Seija Meripaasi, sairaala-, kuntoutus-, ja hoivapalvelujen johtaja, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala

Leena Turpeinen, terveys- ja päihdepalvelujen johtaja, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala

Pelastustoimen toimiala

Jani Pitkänen, pelastuskomentaja, Helsingin pelastuslaitos

Henri Nordenswan, hallintopäällikkö, Helsingin pelastuslaitos

Kaupunginkanslia

Marko Karvinen, strategiapäällikkö, Helsingin kaupunginkanslia

Tuula Saxholm, rahoitusjohtaja, Helsingin kaupunginkanslia

Jani Nevalainen, talousarviopäällikkö, Helsingin kaupunginkanslia

Riikka Henriksson, erityissuunnittelija, Helsingin kaupunginkanslia

Ministeriöiden edustajat

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja

Taina Mäntyranta, johtaja, STM, varapuheenjohtaja

Salme Kallinen, neuvotteleva virkamies, STM

Anna Kärkkäinen, erityisasiantuntija, STM

Päivi Nerg, alivaltiosihteeri, VM

Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM

Janne Koivukoski, pelastusneuvos, SM

Kirsi Rajaniemi, neuvotteleva virkamies, SM

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen arviointipäällikkö asiantuntijana

Tiina Hetemaa, arviointipäällikkö, THL

OSA 1 klo 9.00 – 9.30

1. Tilaisuuden avaus

Puheenjohtaja Kari Hakari avasi tilaisuuden.

2. Läsäolijoiden toteaminen, asialistan hyväksyminen ja neuvottelujen tavoitteiden toteaminen

Todettiin läsnäolijat, esittäydettiin ja hyväksyttiin asialista. Tämän vuoden neuvottelut ovat harjoitusneuvottelut, joissa kuitenkin jo noudatetaan vahvistettuja lakeja. Hyvinvointialueneuvottelujen fokus on järjestämistehtävän siirtymisessä ja uudistuksen toimeenpanossa. Neuvottelujen tarkoituksena on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain (612/2021) 24 § mukaan ja pelastustoimen järjestämistä koskevan lain (613/2021) 10 § mukaan § on yhteisen tilannekuvan tarkastelu ja hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollon/pelastustoimen valtakunnalliset

tavoitteet huomioiden sekä ministeriöiden ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön edistäminen. Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumista. Niissä käsitellään hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Ohjaavat ministeriöt voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia.

3. Alueen puheenvuoro

Helsingin kaupungin puheenvuoron piti toimialajohtaja Juha Jolkkonen. Hän toi puheenvuorossaan esille muuan muassa seuraavaa: Korona on vienyt ja vie voimavaroja ja aiheuttaa merkittävä hoito- ja palveluvelkaa. Henkilöstötilanne on haastava, pulaa on erityisesti Helsingin sairaalan ja kotihoidon lääkäreistä, terveyskeskuslääkäreistä, lähihoitajista, sairaanhoitajista ja sosiaalityöntekijöistä. Lisäksi tarvittaisiin enemmän ruotsinkielistä henkilöstöä. Henkilöstöpulaa on yritetty poistaa mm. parantamalla johtamista, tekemällä yhteistyötä oppilaitosten kanssa ja edistämällä työperäistä maahanmuuttoa. Asunnottomia on Helsingissä enemmän kuin Suomen muissa kaupungeissa. Valtuuston tavoitteena on poistaa asunnottomuus tämän valtuustokauden aikana.

Jolkkonen toi esille Helsingin erityispiirteitä, jotka tulisi huomioida valtion sote-pela –rahoituksessa. Jolkosen mukaan Helsingin rahoitus pieneni 9,2 %, mikä tarkoittaisiin noin 70 miljoonan euron katoamista rahoitus pohjasta. Tämä vähennys tulisi näkymään palvelujen heikentymisenä, hoivapaikkojen vähene-
misenä ja terveysasemien toiminnan leikkauksina. Vuoteen 2023 varautuminen edellyttää mahdollisimman varhaista tietoa vuoden 2023 rahoituksen tasosta.

Jolkkonen kuvasi väliaikaishallinnon aikaista järjestäytymistä Helsingissä: Kaupungin kansliapäällikkö on asettanut Sote-pela –uudistuksen viranhaltijaohjausryhmän, jonka puheenjohtajana toimii kansliapäällikkö. Ohjausryhmän alaisena toimivat: talousryhmä, päätöksenteko- ja hallinto –työryhmä, HUS-ohjaus ja kehittäminen –työryhmä, viestintäryhmä ja HR-ryhmä. Kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaosto ohjaa toimeenpanoa ja tekee tarvittavat päätösesitykset kaupunginhallitukselle.

Jolkkonen kuvasi meneillään olevat keskeiset valmistelutehtävät ja totesi niiden etenevän aikataulussa. Hallintosäännön valmistelu etenee hyvin, yt-suunnittelua tehdään ja sote-palvelustrategia hyväksytään vuoden 2023 talousarvion yhteydessä. Pelastustoimen keskeiset strategiset linjaukset ja yhtymäkohdat soteen tuodaan palvelustrategiassa näkyviin. Pelastuslaitoksen toiminta ohjaa edelleen voimassa oleva palvelutasopäätös. Talousarvion ja tilinpäätöksen eriyttäminen on valmistelussa. Erilaisten tukipalvelujen eriyttäminen ja raportointivelvoitteiden määrittelemine ovat menossa. Tietojärjestelmiin tarvitaan muutoksia, asiakas- ja potilastietojärjestelmiin tarvitaan uusia määrittelyjä, ovat valmisteilla. HUS-perus sopimuksen ja –järjestämissopimuksen valmistelu on käynnissä. Viestintäsuunnitelma on tehty ja sitä toteutetaan, ml. henkilöstöviestintä. Palveluketjuja uudistetaan Tulevaisuuden sote-keskus –hankkeiden tuella.

Jolkkonen nosti esille huolen myös pelastustoimen rahoituksen riittävydestä. Helsingissä on maan tihein asutus, suuri väestömäärä, korkeimmat rakennukset ja maan ylin johto. Pelastuspalvelujen ja toimintavalmiuden kehittäminen on ollut mittavaa. Pelastustoimesta puuttuu työntekijöitä, henkilöstön saatavuushaaste on erittäin suuri.

OSA 2 klo 9.30 – 10.55

4. Alueen valmistelun ja toimeenpanon tilanne hallinnon, sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen näkökulmasta

4.1 Tilannekuva, nostot huolenaiheista

Salme Kallinen totesi joulukuun tilanekuvakeskustelujen perusteella seuraavaa:

- Alueen toimeenpano etenee pääosin suunnitellusti ja aikataulun mukaisesti.
- Helsingin sote- ja pela-henkilöstön työterveyshuollon palvelut on suunniteltu toteuttaa jatkosakin Työterveys Helsingin toimesta. Kuluvan vuoden aikana toteutetaan kaupungin henkilöstön työterveyshuollon laatukilpailutus ja uusi palveluntuottaja aloittanee toimintansa vuoden 2023 lopulla. Alueen yrityksille työterveyspalvelut on tähän asti tuottanut Vantaan Työterveys Oy, jonka Vantaa on päättänyt myydä Terveystalolle ja toiminta siirtyy alkuvuodesta 2022.
- Helsingillä mahdollisuus kehitysvammapolin järjestämiseen omana toimintana. Kärkullan osalta epä tietoisuutta työntekijöiden siirtymisestä. Ruotsinkielisten erityishuollon palveluiden ja resurssien riittävyys tunnistettu huoleksi.
- Keskeinen ICT-työhön vaikuttava tehtävä on talouden eriyttäminen. Määrittelyt käynnistetty ja ensimmäiset hankinnat tehty.

Keskustelussa tuotiin esille, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä Helsingissä on tehty hyvää yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimen, muiden kuntatoimijoiden ja järjestöjen kesken (esim. ehkäisevä päihdetyö, asukastalo-toiminta ja ikääntyneiden palvelukeskustoiminta). Helsinki, Uudenmaan hyvinvointialueet ja HUS ovat hyvin mukana HUS-yhtymän perussopimuksen ja järjestämissopimuksen valmistelussa. Järjestämissopimuksen valmistelemiseksi on organisoiduttu ja etenemisen tiekartta on valmiina. Sopijaosapuolet ovat kovin erilaisia, mutta valmistelutyössä on nähty innostuneisuutta ja keskinäisen luottamuksen rakentuminen ja yhteisen näkemyksen löytyminen näyttävät tässä vaiheessa mahdollisilta. HUS-ohjausmallin rakentamisessa on keskitytty isoihin mallinnuksiin, jossa tarkastellaan koko alueen tarpeita ja HUS:n roolia. Talousarvioprosessin valmistelu on lähtenyt hyvin liikkeelle yhteistyössä Helsingin, Uudenmaan hyvinvointialueiden ja HUS:n kanssa. Valmistelu on vastuutettu eri työryhmille (strategiaryhmä, ohjausryhmä, talouden raportoinnin ja hallinnan ryhmä).

4.2 Kustannuskehitys ja investoinnit

Puheenjohtaja totesi Helsingin sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kustannukset ja investoinnit kutsun liitteenä olleen mukaisesti. Vuosina 2016–2020 sosiaali- ja terveydenhuollon nettokäyttökustannusten kasvu vuoden 2020 hintatasolla oli 10 % (koko maa 6,9 %). Sote- kustannusten reaalkasvuneste, pohjautuen väestön ikärakenteen muutoksiin, on vuosina 2020–2030 keskimäärin 1,8 % vuodessa (koko maassa 1,4 %). Tehtäväkokonaisuus pelastustoimi sisältää pelastustoiminnan, turvallisuuspalveluiden ja tukipalveluiden kustannukset. Pelastustoimen käyttötalouskulujen reaalin kasvu kansallisesti on ollut lineaarista. Pelastustoimen käyttötalouskulujen reaalin vuosimuutos on ollut kuntien peruspalveluiden hintaindeksin vuosimuutosta suurempaa. Helsinki totesi, että pelastustoimen kustannusten kehitys on ollut nopeampaa kuin yleinen kustannusten kehitys, uusia pelastusasemia on rakennettu ja niissä on ollut huomattavasti aiempaa korkeammat vuokratkustannukset, puutteellista varallaolojärjestelmää korjataan ja palvelutasoa parannetaan, mistä aiheutuu mm. palkkakustannusten lisääntymistä.

Valtiovarainministeriöstä toi esille, että rahoituksen perusteisiin mahdollisia muutoksia ei ole helppo tehdä, mutta on tiedostettu korjauksien tarve ja siihen varaudutaan. Helsinki on hyvin erityinen alue ja rahoituksen kriteerit näyttävät käytännössä erilaisina kuin muualla Suomessa. Ensimmäinen toimintavuosi tulee antamaan perustaa rahoituksen riittävyyden arvioinnille. Tehtävien investointien pitää aina olla pitkällä tähtäimellä kestäviä. Tällä hetkellä VM:n talousverkostosta saa tukea tarvittaessa.

Helsinki korosti tarvetta rahoituksen valuvikojen korjaamista mahdollisimman nopealla aikataululla, jotta toimintaa voidaan suunnitella ja toteuttaa tarkoituksenmukaisesti. HUS-rahoitus on osa Helsingin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden rahoitusta, mutta se huomioidaan rahoituspohjan laskennassa. Helsinki korosti, että HUS:n rahoitus on osa alueiden rahoitusta ja ne itse määrittelevät, mikä on HUS:n osuus rahoituksesta. Lisäksi Helsinki korosti, ettei yliopistosairaalakeskustelua tulisi käydä vain HUS:n kanssa, vaan se on myös alueiden kysymys. Myös muutoksen valmistelurahoituksen on oltava oikealla tasolla, Helsingin kaupunki ei voi vastata valmistelun kustannuksia, kuten muutkaan kunnat eivät vastaa.

4.3 Tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen

Vuonna 2020 Helsingissä käytössä olivat Pegasos ja Efficia asiakas- ja potilastietojärjestelmät sekä muita järjestelmiä. Apotin käyttöönotto siirtyi Covid-19-pandemian vuoksi vuodelta 2020 vuodelle 2021. Siirtyminen tapahtui vaiheistetusti vuoden 2021 aikana. Tietojohtamisessa Helsingillä on datastrategia ja digitalisaatio-ohjelma. Väestöä ja väestöryhmiä koskevat hyvinvointitilastot ja -indikaattorit ovat osa kaupungin tietojohtamista. Helsinki kehitti johdon työpöytäratkaisuja, jotka tarjosivat sekä ajantasaisen näkymän koronatilanteen kehittymiseen, että koneoppimista ja simulaatiota hyödyntäviä ennustemalleja, joilla voitiin ennakoida terveydenhuollon resurssitarvetta. Digitaalista Terveysyhtiöarviota pilotoidaan. Se tuottaa tietoa väestön terveydestä ja hoidon laadusta. Väestötason tietoa hyödynnetään tiedolla johtamisessa. Yksilötason tieto tukee ammattilaisen työtä yksittäisen asiakkaan hoitamisessa.

Keskustelussa tuotiin esille lainsäädäntömuutos, joka mahdollistaa potilastietojen luovuttamisen Helsingin ja HUS-yhtymän välillä samoin kuin nykyisin terveydenhuoltolain 9 §:n mukaisessa yhteisrekisterissä.

Siirtyminen erillisiin osioihin

OSA 3 klo 11.00 – 12.00

5. Erilliset osiot: sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimi

5.1. Sosiaali- ja terveydenhuolto

Osallistujat:

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja
Taina Mäntyranta, johtaja, STM, varapuheenjohtaja
Salme Kallinen, neuvotteleva virkamies, STM
Anna Kärkkäinen, erityisasiantuntija, STM
Päivi Nerg, alivaltiosihteeri, VM
Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM
Tiina Hetemaa, arviointipäällikkö, THL
Juha Jolkkonen, toimialajohtaja, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala
Tiina Mäki, hallintojohtaja, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala
Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala
Maarit Sulavuori, perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala
Seija Meripaasi, sairaala-, kuntoutus-, ja hoivapalvelujen johtaja, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala
Leena Turpeinen, terveys- ja päihdepalvelujen johtaja, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala
Marko Karvinen, strategiapäällikkö, Helsingin kaupunginkanslia
Tuula Saxholm, rahoitusjohtaja, Helsingin kaupunginkanslia
Jani Nevalainen, talousarviopäällikkö, Helsingin kaupunginkanslia
Riikka Henriksson, erityissuunnittelija, Helsingin kaupunginkanslia

Tiina Hetemaa esitteli THL:n asiantuntija-arvion Helsingin kaupungista. Helsinki on edelläkävijä monissa digipalveluissa, etähoitopalvelut ja -vastaanotot kehittyivät ja kasvoivat voimakkaasti vuonna 2020. Vuonna 2020 sosiaali- ja terveyspalveluissa asioineista sähköisesti asioi 43 %, maan eniten. Helsingissä väestön polarisoituminen on muuta maata suurempi. Segregaatio on

kaupungissa lisääntynyt, alueelliset erot sosioekonomisissa tekijöissä sekä etnisyydessä ovat kasvaneet. Positiivisen diskriminaation laskentamallien avulla on osin kohdennettu resursseja. Myönteisen erityiskohtelun ja väestönkasvun alueet korreloivat keskenään Helsingissä ja rahoi-
tusta onkin osaksi hyödynnetty mitoitusten ja työkuorman tasaamiseen. Sosiaali- ja terveyden-
huollon hallinnollinen integraatio toteutui vuonna 2013. Yhdenmukaiset asiakkuussegmentit ja
ydinprosessit on luotu ja otettu käyttöön, mutta toimintamallien välistä yhteensovittamista vielä
tehtävä. Päähdepalveluissa on lisätty matalakynnyksen palveluja, luotu perhekeskustoiminta-
mallia ja tehty yhteistyötä sivistystoimen kanssa. Hetemaa totesi, että Helsingillä on hyvät edel-
lytykset tiedolla johtamiseen laadukkaan tietotuotannon vuoksi.

Keskustelussa todettiin muun muassa seuraavaa: Helsingin kaupungin ja HUS:n kehittyvällä
yhteistyöllä (vastuupari-malli) tullaan hakemaan ratkaisuja haasteisiin, hidasteena muiden aluei-
den järjestäytymättömyys. Kansallista ratkaisua tiedonhallinnan ja –siirron kysymyksiin odote-
taan. Lasten kiireellisiin palvelutarpeisiin, ikäihmisten päivystyspalveluin haetaan ratkaisuja
HUS-yhteistyöllä, tukena Tulevaisuuden sote-keskus –ohjelman valtionavustus. Ruotsinkielisten
palvelujen turvaamiseksi tehdään yhteistyötä Uudenmaan muiden hyvinvointialueiden kanssa.
Alueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö on parantunut vuodesta 2020, esimerkkinä
ikäntyneiden toimintakyvyn edistäminen yhteistyönä eri tahojen kanssa.

5.2. Pelastustoimi

Osallistajat:

Janne Koivukoski, pelastusneuvos, SM
Kirsi Rajaniemi, neuvotteleva virkamies, SM
Tiina Snellman, neuvotteleva virkamies, SM
Jani Pitkänen, pelastuskomentaja, Helsingin pelastuslaitos
Henri Nordenswan, hallintopäällikkö, Helsingin pelastuslaitos

Todettiin aluehallintoviraston asettaneen 30.4.2019 Helsingin alueen pelastustoimelle uhkasa-
kon, jossa se edellytti korjaamaan pelastustoiminnan palvelutason epäkohdan. Pelastustoimi ker-
toi, että pelastustoimen palveluiden ja toimintavalmiuden kehittämiseen on panostettu mittavasti
ja korosti, että suunnitelmallisen kehitystyön on jatkuttava myös 1.1.2023 jälkeen. Palvelutasoa
uhkaavina asioina pelastustoimi nosti henkilöstön saatavuuden, mikä jo tällä hetkellä on erittäin
haasteellista, eivätkä pelastajien nykyiset koulutusmäärät riitä korjaamaan tilannetta.

Todettiin, että palotarkastukset eivät ole toteutuneet valvontasuunnitelman mukaisesti. Pelastus-
toimi kertoi, että myös valvontatyössä on ollut resurssihaasteita ja on jouduttu tekemään paino-
tuksia. Koronapandemia muutti toimintatapoja voimakkaasti, kun asiakaskäynnit keskeytettiin tila-
päisesti ja asiantuntijatyössä siirryttiin etätöihin. Etätöitä ja monipaikkaista työtä tullaan hyödyn-
tämään jatkossakin, ja myös valmiutta tehdä etävalvontaa videoyhteyksin tullaan ylläpitämään.

Todettiin, että varautumista ja väestönsuojelua koskevien suunnitelmien tilanne on hyvä ja pelas-
tustoimi on huolehtinut väestönsuojelutehtävien edellyttämästä koulutuksesta, resurssien suun-
nittelusta ja järjestelmien perustamisesta ja ylläpidosta. Kansainvälisen avun vastaanottamiseen
liittyvien suunnitelmien osalta odotettiin, että kansallinen ohje ensin valmistuu.

6. Tilaisuuden päätös

Rinnakkaisosiot päättyivät klo 12.00.